

Werken met een ervaringsdeskundige als partner van de opleiding

Deel 1: In de opleiding

UCLL – BaKO campus Diest/ Heverlee

Aanpak

We werkten samen met TAO Genk. <http://www.tao-armoede.be>

TAO Armoede is een deelwerking van vzw De Link. De teams bestaan uit opgeleide ervaringsdeskundigen, een coördinator en een vormingswerker(s). Ze bieden opleiding en vorming in heel Vlaanderen. Organisaties, overheden en diensten die hun aanbod voor mensen in armoede effectiever willen maken, kunnen bij TAO terecht met hun vragen. Ze zijn er voor iedereen die werkt met en voor kinderen, jongeren en volwassenen in armoede. Het aanbod richt zich tot professionelen en vrijwilligers, niet rechtstreeks tot kinderen en jongeren. Zo werkte TAO Armoede al met OCMW's, buurtopbouwwerk, scholen, provinciebesturen, samenlevingsopbouw, leerwerkbedrijven, opvoedingswinkels, gezinszorg, CLB's, jongerenwelzijn, justitiehuisen, vakbonden, verenigingen waar armen het woord nemen, kinderopvang, hogescholen en universiteiten, thuisbegeleidingsdiensten, integrale jeugdhulpverlening, centra geestelijke gezondheidszorg, vakantieparticipatie, kindertelefoon, VIVO,

Elke vraag wordt door TAO grondig verkend in samenwerking met de partners. In een eerste overlegmoment bespraken we samen met TAO de noden en een mogelijke aanpak en planning. Tijdens een tweede overleg werden de sessies inhoudelijk voorbereid en afgestemd.

Sessie 1 - Kader kansarmoede en getuigenis/ gesprek

TAO – in tandem

Een opgeleide ervaringsdeskundige brengt de belevingskant van armoede binnen in hulp- en dienstverlening, de tandempartner geeft het theoretisch en maatschappelijk kader.

Evaluatie

We vonden dit een sterke en zinvolle sessie. De combinatie van de vormingswerker met de ervaringsdeskundige is een meerwaarde. Er is kans tot interactie met de studenten. Het verhaal van de ervaringsdeskundige raakt, brengt verbinding en geeft ook ruimte voor gevoelens en ervaringen van studenten.

Sessie 2 – Casussen en gesprek ‘kansarmoede in klas en school’

Ervaringsdeskundige in tandem met docent

Voortak studenten

- De studenten krijgen een ‘kijktak’. Keuze uit ‘Arm Vlaanderen’ of ‘Taboe kansarmoede’

Arm Vlaanderen <https://www.youtube.com/watch?v=h2GSQd9bC0Q>

Taboe kansarmoede <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/taboe/2018/taboe-s2018a5-mensen-die-in-armoede-leven/>

- Elke student krijgt ook een gerichte leestaak: 2 artikels doornemen met focus op kansarmoede/kwetsbaarheid voor de sessie. Er zijn 6 inspirerende artikels in totaal. Elk artikel wordt door min. 5 studenten gelezen.

Artikels

‘Hoe bouw je een warme relatie met elke kleuter (én zijn ouder)’

<https://kleutergewijs.wordpress.com/2018/03/14/een-warme-relatie-met-elke-kleuter-en-zijn-ouder/>

12 brillen om naar kansarmoede te kijken

<https://www.klasse.be/39090/12-brillen-kinderarmoede-armoede-kijken/>

Kleuters in armoede. Hoe maakt de school een verschil?

<https://www.klasse.be/58873/hoe-moeilijk-ook-laot-ouders-in-armoede-niet-los/>

Mik hoog met kansarme leerlingen

<https://www.klasse.be/6758/mik-hoog-ook-met-kansarme-leerlingen/>

6 pijlers voor een sterk armoedebeleid

<https://www.klasse.be/6821/6-pijlers-voor-een-sterk-armoedebeleid/>

Stel verbindingsvragen in de klas, geen uitsluitingsvragen

<https://kleutergewijs.wordpress.com/2015/09/30/stel-verbindingvragen-in-de-kring-geen-uitsluitingsvragen/>

Verloop sessie

1. Expertgroepen artikels

- De studenten wisselen uit rond één gelezen artikel in een expertgroep, brengen informatie samen, gaan erover in interactie. Elk artikel wordt door één groep onder de loep genomen.

2. Casussen kansarmoede/ kwetsbaarheid: in kleine groep

- Van elke expertgroep gaat er een student naar een 'casusgroep'. Zo helpt de expertise uit de verschillende artikels de blik verruimen.
- Elke groep buigt zich over een casus. Er zijn telkens 2 groepen die aan dezelfde casus werken. Dat levert mooie kansen op. De verschillende groepen gaan anders met de casussen om.
- De casussen in bijlage werden door de opleiding uitgewerkt op basis van eigen ervaringen in het project en de input vanuit de eerste sessie. Verder gebruikten we ook casussen uit <http://dekloofeenbeetjedichten.be/toolbox/goede-praktijken/opleidingsonderdelen/ahs-hub-kdg-workshops-omgaan-met-kansarmoede-de>
- De ervaringsdeskundige nam vooraf de casussen door en gaf feedback.
- De docent en de ervaringsdeskundige coachen en begeleiden tijdens dit werkmoment de verschillende groepen

3. Casussen: gesprek in grote groep

- De studenten, docent en ervaringsdeskundige nemen plaats in een kring.
- De verschillende casussen komen aan bod. De studenten vertellen kort waar de casus over gaat en geven hun visie erop weer. Andere studenten kunnen reageren. Er ontstaat een gesprek.
- De ervaringsdeskundige neemt deel aan het gesprek en geeft feedback vanuit het eigen referentiekader, duidt, toont een ander perspectief,...
- De docent leidt het gesprek, duidt, kadert,... indien nodig.

Evaluatie opleiding

Dit was een erg krachtige sessie. Met de input vanuit sessie 1, de kijk- en leestaak, hun eigen ervaringen,... konden studenten aan de slag met een concrete casus. Die zette aan tot denken, discussiëren, overtuigingen bijstellen, breder kijken, ... De ervaringsdeskundige had hier een meerwaarde als coach. Ze durfde bevragen, het standpunt van kwetsbare kinderen innemen, het gesprek verruimen. Het gesprek in grote groep met de ervaringsdeskundige als partner was heel erg waardevol. *'Een warm gevoel na dat gesprek', 'we werden geraakt'*. Wat vooral tot uiting kwam bij het bespreken van de casussen: Wees je bewust van mogelijke kwetsuren die je aanricht. Sta eens stil bij de manier waarop je iets doet, vraagt, communiceert... Bevraag jezelf, denk als leerkracht, als school, als team na over de manier waarop je sommige dingen aanpakt en durf die veranderen, met vallen en opstaan. Durf 'zoeken'. Durf in gesprek gaan met ouders. Erken gevoelens. Onze ervaring leert dat je best max. 3 casussen gebruikt. Zo is er tijdens het gesprek in grote groep voldoende ruimte om diepgaand in interactie te gaan.

Evaluatie studenten sessie 1 + 2

We testten de sessies meerdere keren uit op onze 2 campussen in Diest en Heverlee. Hieronder kan je lezen wat onze studenten waardevol vonden aan deze sessies. We registreerden de reacties anoniem via 'padlet'.

'Het waren zeer leerrijke sessies. Het was ook confronterend om die verhalen te horen en het heeft mij wakker geschud en meer bewust gemaakt over kansarmoede en om er op school bij om te gaan. Zeker voor herhaling vatbaar.'

'Ik vond het een leerrijke en interessante verrijking. Zeker omdat je nu meer stilstaat dat er ook kinderen zijn die in kansarmoede leven maar waarvan je dit niet onmiddellijk ziet.'

'Ik vond het een heel leerrijke sessie. Het was heel boeiend om een echt verhaal te horen van een vrouw die dit zelf meegemaakt heeft en er natuurlijk ook niks kon aandoen. Het geeft je persoonlijk ook een ander zicht op kleuters die in kansarmoede leven. Ondanks dat je al begrip had voor die situatie, ga je het alleen nog maar meer begrijpen. Verder leerde ik ook dat je niet altijd merkt dat kinderen in kansarmoede zitten dus dat je niet zomaar mag oordelen.'

'Ik vond het heel confronterend en emotioneel, het deed ons echt even stilstaan bij de (kans)armoede en hoe wij eraan kunnen helpen in de klas. Heel interessant!'

'Ik vond het interessant om de ervaringen van de personen in kwestie te horen. We kennen het woord 'kansarmoede' wel, maar welk effect heeft dit op een persoon/kind?'

Zwembad

Een mentor getuigt: 'Op school is er een kleuter die er meestal minder fris uitziet. De brooddoos is vaak leeg. De haartjes zijn onverzorgd en er zijn al een hele tijd luisjes. We hebben geen contact met de ouders. Ze komen niet aan de schoolpoort of naar het oudercontact. Er zit een grote zus in het middelbaar onderwijs hiernaast. Meer weten we niet. De juf van de klas wast het meisje wekelijks in het zwembad en behandelt de haren dan tegen luizen. We geven haar regelmatig een boterham. De anderen delen een koekje.'

Bespreek:

- Zet de bril van de kleuteronderwijzer en de school op. Wat ervaar je? Wat denk en voel je? Wat wil je?
- Zet de bril van kwetsbare kleuters/ gezinnen op.
- Bespreek de aanpak hierboven met je groep. Wat vind je ervan? Zou je het ook zo aanpakken? Waarom (niet)?
- Welke drempels zitten er in?
- Wat kan je als kleuteronderwijzer doen om die drempels te vermijden/ aan de noden van de kleuters tegemoet te komen?
- Wat kan je als school doen om die drempels te vermijden/ aan de noden tegemoet te komen?

Schoolfeest

Het jaarlijkse schoolfeest komt eraan. De ouders krijgen een uitnodiging met informatie: uren waarop hun kind verwacht wordt, kleding (groene t-shirt, short), een inschrijvingsstrook voor de barbecue. Verder bevat de brief informatie over de verschillende (betalende) standjes: grimeren, springkasteel, eendjes vissen, ballonnenclown, ... waar ouders en kinderen aan kunnen deelnemen.

Bespreek:

- Zet de bril van de kleuteronderwijzer en de school op. Wat ervaar je? Wat wil je?
- Zet de bril van kwetsbare kleuters/ gezinnen op. Wat denken/voelen ze bij het lezen van deze brief?
- Bespreek de aanpak hierboven met je groep. Wat vind je ervan? Zou je het ook zo aanpakken? Waarom (niet)?
- Welke drempels zitten er in?
- Wat kan je als kleuteronderwijzer doen om die drempels te vermijden/ aan de noden van de kleuters tegemoet te komen?
- Wat kan je als school doen om die drempels te vermijden/ aan de noden tegemoet te komen?

Prinsen en prinsessen

Februari 2018, het is 8.45, de bel is net gegaan. De hele week werken alle kleuterklasjes rond het thema 'kastelen'. Vandaag komen de 4-jarige kleuters uitgedost als prins of prinses naar de klas. Ze kregen vorige week een briefje mee naar huis waarin dat aan de ouders werd gevraagd. Juf Iris begroet de kleuters in de gang. 'Marie, wat een mooie prinsessenjurk!', 'He Theodoor, wat ben jij een stoere ridder zo!' Kiara? 'Waar is jouw prinsessenjurk? Kiara kijkt de juf even bedrukt aan en stapt snel met haar blik naar de grond de klas binnen. Juf Iris is ondertussen al met een andere kleuter bezig.

9.00, de kleuters zitten in de onthaalkring. 'Goemorgen ridders en prinsessen' zegt juf Iris. 'Prinsesjes, sta eens recht en zwier eens rond met jullie mooie jurkjes', vraagt ze. De meisjes draaien glunderend rondjes in de kring. Enkele kleuters zonder outfit blijven zitten op de bank en maken zich zo klein mogelijk. Juf Iris heeft geen oog voor hen. Ze vraagt nu aan de ridders om zich te tonen. Hetzelfde patroon herhaalt zich. De jongens staan recht en trekken stoere snoeten. 1 jongetje blijft zitten. Hij heeft geen ridderpak aan. Juf Iris heeft haar doosje al vast: 'Welk weer is het vandaag? ...

Bespreek in je groep.

- Wat voel/ ervaar je als je deze casus leest?
- Zet de bril op van de kleuters in de klas. Welke positieve aspecten en welke drempels bevat deze situatie?
- Zet de bril op van de ouders van deze kleuters. Welke positieve aspecten en welke drempels bevat deze situatie?
- Welke positieve aspecten en welke valkuilen zie je bij juf Iris?
- Op welke manier(en) kan je de positieve aspecten zoveel mogelijk behouden en de drempels en valkuilen vermijden? Bedenk een alternatieve aanpak.